

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ
ФАКУЛЬТЕТУ ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА – УКРАЇНА»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених
**ДОПОМОГА В ЧАСИ КРИЗИ: СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ
ТА ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ І ДОРΟΣЛИХ**

27 травня 2026 року, м. Київ

УДК:159.9+371.3+316.4

Збірник тез наукових доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених «Допомога в часи кризи: сучасні стратегії консультування та підтримки дітей і дорослих» 27 травня 2026 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2026. 264 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Протокол № 9 від 17.06.2026 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Наталія КЛІШЕВИЧ, декан Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук;

Марія КРАПИВА, викладач кафедри практичної психології, голова Наукового товариства студентів, аспірантів і молодих вчених Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Тетяна ЦЮМАН, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Оксана ТАРАН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент;

Олександр ЗІНЧЕНКО, доцент кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент;

Світлана САПІГА, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук;

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук;

Ярослав КОРКОС, старший викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії зі спеціальності 053 Психологія;

Ірина НОХРІНА, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Марина АНДРІЄВСЬКА, викладач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали та практичні напрацювання учасників Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених «Допомога в часи кризи: сучасні стратегії консультування та підтримки дітей і дорослих» щодо провідних напрямків психологічної допомоги в умовах невизначеності, технологій підтримки різних категорій населення у воєнний період, перспектив підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни та особливостей реалізації соціальної роботи та консультування у часи кризи. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом та поширенню сучасних наукових розвідок молодих учених у галузі психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

© Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Б.В.Плескач, м. Київ
b.pleskach@kubg.edu.ua

Є.Є. Озоліна, м. Київ
yuzolina.fpsrso25m@kubg.edu.ua

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ТА КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ

Актуальність. Сучасні умови життя українського суспільства, пов'язані з війною, тривалим стресом, невизначеністю та соціальними змінами, актуалізують проблему збереження психологічного благополуччя особистості та пошуку внутрішніх ресурсів адаптації. Одним із ключових психологічних ресурсів у кризових умовах виступає резильєнтність, яка сприяє здатності людини долати труднощі, відновлювати психологічну рівновагу та підтримувати ефективне функціонування в умовах стресу. Водночас важливого значення набуває креативність як здатність особистості до гнучкого мислення, пошуку нових способів реагування та нестандартного вирішення проблемних ситуацій. У сучасних психологічних дослідженнях дедалі частіше креативність розглядається не лише як характеристика творчого мислення, а як важливий адаптаційний ресурс, що сприяє психологічній стійкості особистості. Попри зростання інтересу до вивчення резильєнтності та креативності, проблема їхнього взаємозв'язку залишається недостатньо дослідженою, особливо в контексті сучасних кризових умов в Україні.

Мета. Теоретично та емпірично дослідити особливості взаємозв'язку резильєнтності та креативності особистості в умовах сучасної кризи.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне осмислення проблеми резильєнтності ґрунтується на сучасних зарубіжних і вітчизняних дослідженнях, у яких цей феномен розглядається як динамічний процес адаптації особистості до стресових і травматичних подій. Значний внесок у вивчення резильєнтності здійснили А. Мастен, С. Лутар, К. Коннор, О. Кокун, О. Чиханцова та інші дослідники. Важливий внесок у дослідження резильєнтності здійснили і науковці Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Зокрема, Є. Калюжна розглядає резильєнтність як психологічний ресурс, що сприяє адаптації до стресових обставин, подоланню кризових ситуацій і збереженню психологічного благополуччя особистості (Калюжна та ін., 2025). Роль атрибутивного стилю як когнітивного механізму формування резильєнтності підтверджується дослідженнями Т. Клібайс, О. Іваницької та Н. Миколенко (2025), які розглядають атрибутивний стиль і копінг-стратегії як важливі ресурси психологічної адаптації в умовах хронічного стресу.

Креативність у сучасній психології трактується як здатність до продукування нових, оригінальних і соціально значущих ідей, що потребує гнучкості мислення. Креативність сприяє адаптації до нестандартних умов. Теоретичні підходи до її вивчення представлені у працях Дж. Гілфорда, Е. Торренса, М. Ранко та В. Моляка. В Україні дослідження креативності

активно розвиваються в межах вітчизняної психологічної школи, зокрема в Інституті психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Моляко, 2023). Сучасні дослідження свідчать про те, що креативність може виступати важливим психологічним ресурсом подолання стресу та підтримання психологічної стійкості особистості.

Попри значну кількість наукових праць, питання взаємозв'язку між креативністю та резильєнтністю залишається недостатньо вивченим, зокрема щодо впливу творчих здібностей на здатність особистості зберігати психологічну рівновагу в умовах невизначеності. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у роботі практичних психологів і педагогів для розробки тренінгів, спрямованих на розвиток гнучкості мислення, емоційної стійкості та творчого підходу до подолання життєвих труднощів.

Емпіричне дослідження було проведене за участю 63 респондентів віком від 18 до 65 років. Для вимірювання резильєнтності використано коротку версію шкали Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC-10) (Кокун, 2023), шкалу психологічної гнучкості Psy-Flex та опитувальник Brief-COPE. Для дослідження креативності застосовано методику «Який Ваш креативний потенціал?» та шкалу креативного потенціалу і практичної креативності СРРС-17 (Карамушка Л. М., 2015). Для статистичної обробки результатів використано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

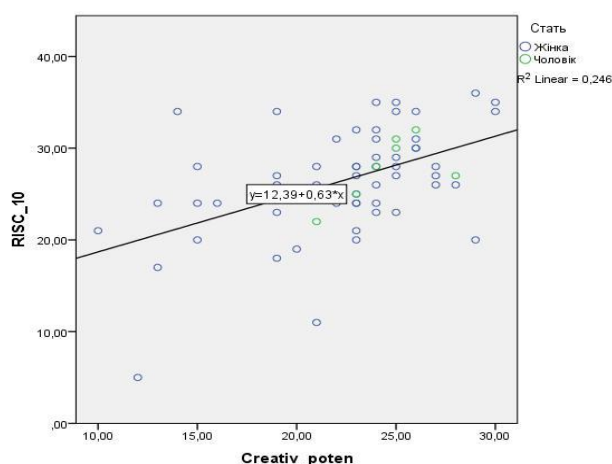

Рис. 1. Графічне відображення кореляційного зв'язку між шкалами креативного потенціалу (методика СРРС-17) та резильєнтності

У результаті дослідження встановлено статистично значущий позитивний зв'язок між рівнем резильєнтності та шкалою креативного потенціалу особистості методики СРРС-17 ($r = 0,499$; $p \leq 0,01$), що свідчить про взаємозумовленість психологічної стійкості та здатності до творчого, гнучкого реагування на складні життєві ситуації. Більш слабкий кореляційний взаємозв'язок спостерігався між рівнем резильєнтності та шкалою креативного потенціалу особистості методики «Який Ваш креативний потенціал?» ($r = 0,294$; $p \leq 0,05$). Також виявлено позитивний зв'язок між резильєнтністю та

психологічною гнучкістю ($r = 0,678$; $p \leq 0,01$), що підтверджує важливу роль когнітивної адаптивності у процесі подолання стресу.

Аналіз графічного взаємного розподілу результатів також підтверджує тенденцію до прямого взаємозв'язку між показниками креативного потенціалу та резильєнтності особистості. Лінія регресії демонструє поступове зростання рівня резильєнтності зі збільшенням показників креативності. Отримані результати вказують на те, що креативність може виступати одним із психологічних ресурсів підтримання стійкості особистості в умовах стресу та невизначеності.

Шкали креативного потенціалу корелювали з психологічною гнучкістю. Зокрема, достовірна кореляція була виявлена між шкалою креативного потенціалу методики «Який Ваш креативний потенціал?» та психологічною гнучкістю ($r = 0,262$; $p \leq 0,05$); між шкалою креативного потенціалу методики СРРС-17 та психологічною гнучкістю ($r = 0,470$; $p \leq 0,01$).

Крім того, креативний потенціал позитивно корелює з активними копінг-стратегіями, зокрема активним подоланням труднощів ($r = 0,337$; $p \leq 0,01$), пошуком інформаційної підтримки ($r = 0,303$; $p \leq 0,05$) та проблемно-орієнтованим копінгом ($r = 0,279$; $p \leq 0,05$). Водночас встановлено негативний зв'язок між резильєнтністю та унікальними копінг-стратегіями ($r = -0,397$; $p \leq 0,01$), а також між креативним потенціалом і стратегією уникнення/відмови ($r = -0,270$; $p \leq 0,05$). Отримані результати свідчать про те, що особи з вищим рівнем креативності та резильєнтності рідше використовують дезадаптивні способи реагування на стресові ситуації та більш схильні до конструктивного подолання труднощів.

Висновки. Результати дослідження підтверджують наявність взаємозв'язку між креативністю та резильєнтністю особистості. Креативність може розглядатися як важливий психологічний ресурс адаптації тісно пов'язаний з психологічною гнучкістю. Отримані кореляції вказують, що креативність та психологічна гнучкість сприяють підвищенню психологічної стійкості, та ефективності подолання кризових ситуацій (застосування адаптивних копінг-стратегій). Отримані результати розширюють уявлення про психологічні механізми адаптації особистості в умовах сучасних кризових викликів та можуть бути використані у практиці психологічного консультування, психопрофілактики й розробки програм розвитку резильєнтності.

Список використаних джерел

- Карамушка, Л. М. (Ред.). (2015). *Психологічні детермінанти розвитку організаційної культури*. Київ: Педагогічна думка.
- Кокур, О. М., & Мельничук, Т.І. (2023). *Резилієнс-довідник: практичний посібник*. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18, 76–82.

- Masten, A. S. (2021). Resilience of children in disasters: A multisystem perspective. *International Journal of Psychology*, 56(1), 1–11.
- Моляко, В. О., & Третяк, Т. М. (2023). Система КАРУС як інструмент творчого мислення за умов інформаційної невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*, 34(73), 1, 22–28.
- Калюжна, Є. М., Джигун, Л. М., Костенко, Н. І., & Стець, В. І. (2025). Психологічні ресурси особистості в боротьбі із залежною поведінкою: життєстійкість та ціннісні орієнтації. *Наукові інновації та передові технології*, 3(43), 1653–1661. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1653-1661](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1653-1661)
- Клібайс, Т.В., Іваницька, О.В., & Миколенко, Н.В. (2025). Зв'язок атрибутивного стилю та копінг-стратегій як основа ресурсного потенціалу студентської молоді. *Перспективи та інновації науки, Серія «Психологія»*, 7(53), 1349–1359.

Р. П. Попелюшко, м. Київ

r.popeliushko@kubg.edu.ua

О. В. Сопріко, м. Київ

ovsopriko.fpsrso25m@kubg.edu.ua

ПСИХОЛОГІЧНА РЕЗИЛІЄНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВИМУШЕНОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Актуальність. Масштабне вимушене переміщення понад 5,7 мільйонів українців (UNHCR, 2025) зумовило виникнення унікального психологічного синдрому комплексної втрати, що поєднує руйнування звичного соціокультурного середовища та розрив ідентичності. Специфіка цього стану полягає в його амбівалентності: втрачений дім та соціальні зв'язки існують фізично, але залишаються недоступними, що перетворює процес горювання на незавершений та ускладнює адаптацію дорослих у нових країнах перебування. Попри наявність досліджень травми, питання динаміки переживання саме комплексної втрати та ресурсів посттравматичного зростання українських емігрантів залишаються недостатньо вивченими в емпіричній площині. Це створює нагальну потребу в науковому обґрунтуванні психологічних особливостей такого досвіду для розробки ефективних програм травма-інформованої підтримки та соціально-психологічної реабілітації.

Мета. З огляду на це, метою дослідження є теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження психологічних особливостей переживання амбівалентної втрати дорослими особами, які перебувають у вимушеній еміграції. Поняття амбівалентної втрати (Boss, 2006) розглядається як центральний феномен стану вимушених емігрантів.

Виклад основного матеріалу. Цей стан характеризується розмитістю меж між присутністю та відсутністю значущих об'єктів (дому, соціальних зв'язків,